

Asia: VN/12789/2022

## Rakennustuoteasetuksen uudistus

### Lausunnonantajan lausunto

#### **Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään**

Rakennustarkastusyhdistys RTY ry kiittää mahdollisuudesta lausua rakennustuoteasetuksen uudistuksesta (VN/12789/2022).

Lausunto on laadittu yhteistyössä allekirjoittaneen ja RTY:n puheenjohtaja Risto Levannon kanssa.

Lausuntoaineistosta saatiin suomenkielinen versio vasta lausuntoaajan loppuvaiheessa. Aikataulusyistä lausuntovalmistelu on tehty pääasiassa englanninkielisen version ja briiffauksen 16.5.2022 perusteella. RTY ry pitää tätä Suomenkielisen version viivettä merkittävänä puutteena lainvalmistelussa. Yksityiskohtaisen lausunnon antaminen on käytännössä mahdotonta ilman käänösversiota, koska lakitekstissä jos missä, joka sanalla, pilkulla ja sanajärjestyksellä on merkitystä. Tästä johtuen lausunto on yleispiirteinen.

RTY ry pitää hyvänä rakennustuotteiden kiertotalouden edistämistä. Rakennusten ja rakennusmateriaalien vaikutus kasvihuonepäästöihin on merkittävä ja tämä huomioonottaen rakennustuotteiden uusiokäyttö on erittäin tarpeellista.

Asetusluonnoksen artiklan 22 kohta 2(b) on velvoittava, lainaus ko. kohdasta: "Ellei tuotteen tai rakennuskohteen turvallisuuteen kohdistu kielteisiä vaikutuksia, valmistajalla on seuraavat velvoitteet: (b) sen on asetettava a alakohdan i ja ii alakohdassa säädettyjen edellytysten mukaisesti etusijalle kierrätettävät materiaalit ja kierrätyksestä saadut materiaalit".

Edellä mainittu velvoite on edistysaskel, mutta myös merkittävä haaste, kun rakennusten olennaiset tekniset vaatimukset tulee samanaikaisesti myös täyttyä kuten mm. turvallisuus ja terveellisyys, riippumatta siitä, minkä verran niissä on käytetty kierrätettyjä materiaaleja. Jäljempänä mainittujen selkeiden ohjeiden merkitys ja työnjako eri viranomaistahojen välillä korostuvat.

Rakennustuotteiden kiertotalouteen on luotava selkeät pelisäännöt. Tällä hetkellä tilanne on sekava, rakennusvalvonnan ja turvallisuus- ja kemikaaliviraston (Tukes) työnjakoa tulee selkeyttää. Maankäyttö- ja rakennuslain 181§ mukaan rakennusvalvontaviranomaisella on ilmoitusvelvollisuus rakennustuotteiden käytöstä havaituista epäkohdista Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto on puolestaan antanut vahvasti ymmärtää, että myös kierrätettävät rakennusmateriaalit kuuluvat CE-merkinnän piiriin. CE-merkinnän pohjana olevat harmonisoidut tuotestandardit taasen on laadittu uusille tuotteille. Käytännössä, jos rakennushankkeeseen ryhtyvä suunnittelee käyttävänsä kierrätettäviä rakennusmateriaaleja tai -tuotteita, rakennusvalvontaviranomaisen pitää tälle ilmoittaa, että siitä huolimatta, että rakennustuotteiden kelpoisuus pystyttäisiin rakennuspaikkakohtaisesti varmentamaan, on rakennusvalvontaviranomaisen tehtävä ilmoitus turvallisuus- ja kemikaalivirastolle heidän mahdollisia toimenpiteitään varten. Tämä ymmärrettävästi aiheuttaa epävarmuutta ja todennäköisesti varsin moni luopuukin kiertotalouteen perustuvasta rakentamisesta. Näinhän ei saisi tapahtua ainakaan sen vuoksi, että toimintaohjeet puuttavat tai ne eivät ole tarpeeksi selkeät. Erittäin toivottavaa on, että Ympäristöministeriö jo nyt laatisi selkeän ohjeen, miten nykyinsäädännön puitteissa voidaan rakennustuotteita kierrättää. Ohjeen hyödyntämistä käytännössä helpottaisi merkittävästi, jos siellä on mukana muutamia käytännön esimerkkejä.

Pitkä siirtymäaika toteutuessaan aiheuttaa, että nykyinen CPR on rinnalla osittain käytössä noin 20 vuotta tästä eteenpäin. Tämä on ilmeinen lisähaaste ja myöskin lisää tarvetta mahdollisimman pikaiseen ohjeistukseen ja haastetta ohjeen sisältöön ja selkeyteen.

Myös rakennuspaikkakohtainen hyväksyntä on haaste rakennusvalvonnoille. Yhtenäiset ohjeet, milloin sitä käytetään/voidaan käyttää, miten käytännössä toteutetaan sekä rakennusvalvonnan rooli ja velvoitteet siinä yhteydessä. Yhtenäiset käytännöt tarvitaan.

Nyt vaikuttaa siltä, että asiat monimutkaistuvat, kun tarve olisi ennemminkin yksikertaistaa. Monimutkaistuminen uhkaa helposti vaikeuttaa, hidastaa ja estää kokonaan asetuksen tavoitteiden ja velvoitteiden toteutumista.

Rakennustarkastusyhdistys RTY ry haluaa lisäksi kiinnittää huomiota siihen, että rakennustuotteiden hyväksynnän perustana olevat harmonisoidut tuotestandardit ovat maksullisia julkaisuja. Tuotestandardeissa on oleellista taustatietoa siitä, millaisin testein tuotteen ominaisuudet on selvitetty. Tuotestandardien tulisikin olla ainakin viranomaisille ilmaisia.

Consortium of European Building Control CEBC:n kokouksessa 24.5.2022 saatiin viestiä, että tärkeitä asetukseen liittyviä meetinkejä on tullessaan järjestämään vielä ennen kesälomakautta ja niiden ja eri maista tulevien lausuntojen tuloksena voi tulla vielä merkittäviäkin muutoksia asetusluonnokseen.

Uusien suomenkielisten termien osalta toivotaan erityistä huolellisuutta yksiselitteisyyden näkökulmasta.

Hienonen Markku  
Rakennustarkastusyhdistys RTY ry